

Proba teatrului la microfon

Trecuse mult timp de când mersesem întâia oară la teatru când am ascultat, de la început pînă la gongul final, o dramă transmisă la radio. Eram student sau elev în cursul superior al liceului și, în anii aceia, nu se cunoștea, firește, tehnica imprimării pe bandă, ceea ce înseamnă că piesa se transmitea „pe viu”. Imi aduc aminte foarte bine senzația ciudată a apropierei de actori, le auzeam respirația, care marca uneori pauza dintre replici. Nu mi se părea că ascultam o piesă de teatru, ci că auzeam, fără voce, dialogul sfișieror între doi oameni care nu știu că sînt martor al înfruntării dureroase dintre ei.

Era **Năpasta**, cu Emil Botta și cu Marietta Anca : nu începe îndoiială că această împrejurare, valoarea însăși a replicii rostite au determinat impresia profundă cu care, aproape fără să-mi dau seama, mă apropii și acum de aparatul de radio în serile de teatru. Actorii se supun, evident, unei încercări extrem de grele ; trebuie să lase cuvîntului, cuvîntului gol, neînsoțit de gesturi și de mimică, întreaga povară a transmiterii emoției. Tot ceea ce a clădit, de-a lungul vremii, arta spectacolului, de pe atunci cînd amfiteatrul grecesc era astfel orientat înfundat să domine un munte mareț sau privesc coplesitoare a mării, toată știința de a adăuga emoției aduse de jocul actorilor (la drept vorbind, destul de fidel pe atunci unor reguli severe) pe aceea a privirii, se năruie acum. Așiți la o lectură a piesei, o lectură făcută de cîțiva oameni care știu să citească un text. Înainte ca regizorul să fi eliminat ceea ce Gordon Craig numea „accesorii ale sensibilității” — decor și costume — teatrul radiofonic mi-a pus la încercare puterea de a înțelege **sensul textului**.

Nu cred, de aceea, că „teatrul la microfon” e un substitut al spectacolului, o formă de compromis pentru cei prea leneși să meargă într-o sală și care preferă să asiste în halat și papuci la o piesă. Mi se pare că e proba grea pe care, asemenea recitatorului din vechime (respectat pentru știința lui de a crea **logosul**), se cuvine s-o treacă orice actor.

toată lumea iubește teatrul

toată lumea iubește teatrul

■ Ion Sălișteanu

Reacțiile la apelul secundei

Legătura dintre arta mea și teatru este aceeași care există între orice profesie și teatru — plus încă ceva... Oricît ar fi ele de distanțate, oricît ar fi de imposibilă alăturarea ori compararea lor, între toți cei ce le profesază există ceva comun : pasiunea exercitării și dorința arzătoare a unor realizări neașteptate. Între pictură și teatru, puntea de legătură... e străbătută de spectatori. Cine se așază în fața tabloului ori a scenei și este atent la ceea ce se întîmplă cu el simte care e legătura. Pictura obligă la o anume fugă a ochiului, în așa fel încît, odată traseul străbătut, realizezi că mișcarea privirii este chiar viața ideii, a stării picturale. Această mișcare, fugă a ochiului se petrece și sînd în stal... Personajele, gesturile, cuvintele lor sînt, într-un fel, pete de culoare, roii de emoții aflate într-o constelație care nu-și găsește niciodată odihna... Mie, spectaculos, dar și dificil îmi pare efortul de armonizare a textului cu forțele de interpretare, pentru ca acestea să încapă într-o unică alcătuire a totului. Pictorul este, într-un fel, regizorul tabloului său. Pinza conține toate dificultățile scenei, iar el se așază ca singura ființă care încearcă să stăpînească lumea de forme.

Regizorul este, însă, un pictor căruia culorile și formele i se supun numai dacă știe să le ademenească și să le predispună la căutarea aceluși întreg. Dușmanul expresiei integral este plăcerea detaliului. Și s-ar părea că un detaliu este cu atît mai captivant, cu cît refuză subordnarea la ansamblu...

Ceea ce pîndesc eu, ca spectator, în teatrul contemporan, sînt momentele de intuiție a urgențelor noastre spirituale, reacțiile prompte și exacte la apelul secundei, care, de altfel, sînt concomitente în toate artele. Concomitența infuziei sociale în expresia artistică aș zice că este obligatorie în orice gen de exprimare... Pîndesc, în teatru, apariția acelor vase comunicante cu restul artelor, prin care cultura noastră ar putea izbuti să fie contemporană cu așteptările societății noastre.